

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม 2518 เหตุที่มีการประกาศใช้กฎหมายปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากเกษตรกรต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินและกลายเป็นผู้เช่า ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราที่สูงเกินควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา ทำให้ผลิตผลเกษตรกรอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบจากระบบการเช่าที่ดินและจำหน่ายผลิตผลตลอดมา ในช่วงเวลาดังกล่าว ปัญหาของเกษตรกรมีความรุนแรงหลายด้าน จนส่งผลให้เกิดความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของประเทศ รัฐบาลในสมัย ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ จึงได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2518 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขึ้น เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 7 เป็นหน่วยงานกลาง เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เป็นไปตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน โดยมี ดร.ไชยยงค์ ชูชาติ เป็นเลขาธิการ ส.ป.ก. คนแรก มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินครั้งแรก เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2518 ในท้องที่ 7 อำเภอ ของจังหวัดนครนายก พระนครศรีอยุธยา และปราจีนบุรี ซึ่งเป็นท้องที่ที่มีปัญหาที่ดินทำกินค่อนข้างมาก

จากความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กำหนดไว้ในกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 4 ความว่า “การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิ และการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐ หรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเอง หรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเช่าทำประโยชน์โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น” (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2554 : 2) จึงเห็นได้ชัดว่า เป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นอกจากมุ่งหมายให้เกษตรกรมีความเท่าเทียมกันด้านสิทธิและการถือครองที่ดินแล้วยังให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกรเพื่อให้สามารถดำรงชีพในที่ดินที่ได้รับการจากการปฏิรูปที่ดินได้ ซึ่งงานหลัก

ของ ส.ป.ก. มีอยู่ 3 ลักษณะ คือ งานจัดที่ดิน โดยนำที่ดินของรัฐและที่ดินเอกชนมาให้เกษตรกรเช่า เช่าซื้อ งานพัฒนาขั้นพื้นฐาน และงานพัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกร โดยมีองค์กรเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบด้วยคณะกรรมการระดับชาติ และระดับจังหวัด หน่วยราชการระดับกรมและระดับจังหวัด อาทิ เช่น คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 12 คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 13 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 7 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก. จังหวัด) ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 11 และกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มาตรา 9 เป็นต้น เพื่อดำเนินการตามนโยบายของ ส.ป.ก. โดย ส.ป.ก. เน้นการสนองนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ เพื่อให้การปฏิรูปที่ดินบรรลุเป้าหมายโดยเร็วที่สุด

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม (ส.ป.ก. มหาสารคาม) เป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2534 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอน 107 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2534 อันมีผลทำให้เป็นการจัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินการในเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุม 11 อำเภอ 48 ตำบล โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเป้าหมาย แผนงาน และโครงการของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด และสำนักงานในเขตพื้นที่จังหวัด ดำเนินการด้านงานรังวัด งานสอบสิทธิ งานข้อมูลสารบบที่ดินและแผนที่ งานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม งานคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม งานเจรจาไกล่เกลี่ย และระงับข้อพิพาท งานคดีงานความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และงานออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน การพัฒนาพื้นที่ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสถาบันเกษตรกร ในเขตพื้นที่จังหวัด และปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ ข้าราชการ ส.ป.ก. จะได้รับการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการ ส.ป.ก. ไม่ว่าในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ข้าราชการ ส.ป.ก. พัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับข้าราชการ ส.ป.ก. ในการปฏิบัติงาน เช่น ทักษะ

การใช้คอมพิวเตอร์ การจัดการข้อมูล การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การใส่ใจและพัฒนาผู้อื่น การยึดมั่นในความถูกต้อง ขอบธรรม ฯลฯ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนงานปฏิรูปที่ดินให้สัมฤทธิ์ผลอย่างสูงสุดต่อไป อีกทั้ง มีการพัฒนาองค์กร การจัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีความทันสมัย ปรับปรุงการให้บริการ เพื่อให้มีคุณภาพและเกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาใช้บริการ เรื่อยมา อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ส.ป.ก. มหาสารคาม ได้มีการให้บริการผู้มาใช้บริการในด้านต่าง ๆ ตามภารกิจงานดังกล่าวข้างต้น นับตั้งแต่จัดตั้ง ส.ป.ก. มหาสารคาม จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลาประมาณ 22 ปี ซึ่งปัจจุบันก็มีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง การทำงานที่ผ่านมา ยังสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้มาใช้บริการเรื่อยมา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาในฐานะข้าราชการสังกัด ส.ป.ก. มหาสารคาม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกระบวนการให้บริการ ว่าในแต่ละด้านระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการอยู่ในระดับใดบ้าง เพื่อจะได้นำข้อมูล และผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการให้บริการ และตอบสนองความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริการและประโยชน์ในการพัฒนาระบบราชการต่อไป

คำถามการศึกษา

1. ผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. ผู้มาใช้บริการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และความถี่ของการมาใช้บริการ ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันหรือไม่
3. ผู้มาใช้บริการมีข้อเสนอแนะต่อการบริการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม อย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และความถี่ของการมาใช้บริการ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการศึกษา

ผู้มาใช้บริการที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และความถี่ของการมาใช้บริการที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม 3 ด้าน คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกระบวนการให้บริการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มาใช้บริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม ในช่วงเดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนมีนาคม 2557 จำนวน 887 คน (สถิติผู้มาใช้บริการที่ ส.ป.ก. มหาสารคาม ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนมีนาคม 2557) ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้อยุทธวิธีคำนวณของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 276 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม ตำบลเวียงนาง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

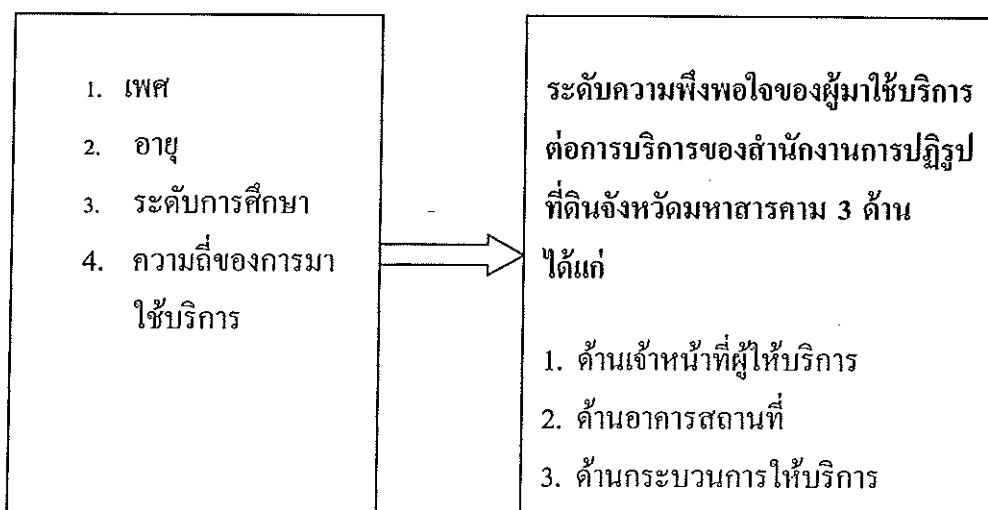
5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ความถี่ของการมาใช้บริการ

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการต่อการบริการ ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกระบวนการให้บริการ

กรอบแนวคิดการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษา ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ ของ สมิต สัมภูกร (2543 : 13 - 32) และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543 : 27-28) โดยผู้ศึกษา กำหนดศึกษาระดับความพึงพอใจ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกระบวนการให้บริการ ดังกรอบแนวคิดในแผนภูมิ ที่ 1

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)   ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก เมื่อได้รับบริการที่ตอบสนองตามความต้องการ โดยตรงกับความต้องการของตน

ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ หมายถึง ความรู้สึกของผู้มาใช้บริการต่องานบริการของ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ที่ปฏิบัติงานในสังกัด ส.ป.ก. มหาสารคาม เพื่อให้บริการประชาชนที่มาติดต่อ แต่งกาย สุภาพ สะอาด เรียบร้อย ต้อนรับด้วยอัธยาศัยดี เอาใจใส่ในงานที่ให้บริการ มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ให้บริการ กริยาสุภาพ ใฝ่หาสุภาพ มีความกระตือรือร้นในงานที่ให้บริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีจำนวน เพียงพอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับฟังและ เต็มใจในการให้คำปรึกษา ตรงต่อเวลา สามารถแก้ไขปัญหาในขณะที่รับบริการของผู้มาใช้บริการได้เป็นอย่างดี ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้มาใช้บริการ

2. ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง บริเวณพื้นที่ให้บริการของ ส.ป.ก. มหาสารคาม ที่ผู้มาใช้บริการ ได้รับความสะดวกเมื่อรับบริการ ได้แก่ มีแผนผังรายชื่อ และรูปถ่ายของผู้บริหาร พร้อมเจ้าหน้าที่ มีบอร์ดประกาศ/ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่าง ๆ ป้ายบอกแผนผังจุดบริการ จุดบริการน้ำดื่มเพียงพอ มีคอมพิวเตอร์รองรับในการให้บริการ การจัดเก้าอี้นั่งรอให้แก่ผู้มาใช้บริการเพียงพอ มีผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้มาใช้บริการ ที่จอครบตลอดภัยและเพียงพอ การจัดสถานที่ให้บริการมีความเป็นสัดส่วน สะดวกในการรองรับการให้บริการ และ การคมนาคมสะดวกต่อการเดินทางมาใช้บริการ

3. ด้านกระบวนการให้บริการ หมายถึง ผู้มาใช้บริการได้รับบริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตามลำดับก่อนหลัง ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามที่กำหนดไว้ การให้บริการมีความต่อเนื่องจนแล้วเสร็จ ขั้นตอนการบริการไม่ยุ่งยาก หรือซับซ้อนมากเกินไป และ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่อยู่ เจ้าหน้าที่ท่านอื่นสามารถดำเนินการทดแทนกันได้

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัด สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532

ผู้ให้บริการ หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ

ผู้มาใช้บริการ หมายถึง ประชาชนที่มารับบริการในงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงานการปฏิบัติที่ดินจังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์การศึกษา

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานการบริการ ให้มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการให้ดียิ่งขึ้น และเกิดความพึงพอใจต่อการบริการของ สำนักงานการปฏิบัติที่ดินจังหวัดมหาสารคามต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY